

RAPPORT: FÖRSTUDIE ETABLERING AV SAMVERKANSHUBB I NORR



NIKLAS HUSS AB

GOMORRON
ÖSTERSUND

OM FÖRFATTARNA

Gomorrön Östersund AB är en idé- och experimentverkstad som skapar samhällsutveckling genom att utmana och utveckla sättet som vi ser på arbete och livsstil, i de sammanhang eller på platser där vi verkar. Tillsammans med de människor vi omger oss med vill vi vara föregångare och förebilder och skapa nya vägar till samhällsutveckling. Gomorrön Östersund driver coworkingställen i centrala Östersund samt åtar sig uppdrag inom samhällsutveckling, communitybyggande och framtidens arbetsliv och livsstil.

www.gomorrönstersund.se

Niklas Huss AB fokuserar på att utveckla innovativa och transformativa arenor i organisationer och i samhället för att möta vår tids komplexa samhällsutmaningar. Med fokus på att stärka engagemang, kultur, meningsfullhet, välbefinnandet, tilliten, lärandet och kreativiteten så coachar han organisationer att bygga hållbara och innovativa arbetsplatser med människan i centrum.

November 2022

Rapporten är finansierad av **Vinnova** i utlysningen "Förstudie etablering av samverkanshubb i Norr":

<https://www.vinnova.se/p/forstudie-etablering-av-samverket-i-norra-sverige/>

Kontakt:

Maria Svensson Wiklander

maria@gomorrönstersund.se

070-380 00 07

Jenny Sandström

jenny@gomorrönstersund.se

070-434 01 43

Niklas Huss

nh@niklashuss.se

072-141 81 39

SAMMANFATTNING

Till Norr- och Västerbotten förväntas 100 000 nya invånare behövas fram till 2030, vilket motsvarar en ökning på nästan 20%. Till Northvolt i Skellefteå, till exempel, rekryteras just nu 100 personer per månad. Investeringen i den gröna omställningen uppgår till nära 1000 miljarder i området och städerna står inför en samhällsomvandling som inte tidigare skådats i svensk historia. För offentlig sektor så innebär detta också nya utmaningar som kräver nya arbetssätt och en snabb, aktiv och effektiv samverkan. Behoven av en neutral plats för lärande, utbyte av erfarenheter, nätverkande och kunskapsdelning lyfts på samtliga orter Umeå, Skellefteå, Luleå och Boden som rapporten omfattar. Det som efterfrågas är inte i första hand lokaler för samlokalisering utan neutrala och faciliterade platser för coworking där process- och metodstöd finns och där offentlig sektor och näringsliv kan mötas.

Under våra samtal och workshops har olika anledningar framkommit till varför samverkanshubbar behövs. Bland annat kan de hjälpa offentlig sektor att hitta nya lösningar till utmaningar och uppfylla behov som minskade ledtider, verka kompetenshöjande, öka kunskapen och samverkan kring sakfrågor som t ex att förebygga organiserad brottslighet, stärka tillståndsprocessen, utveckla utbildningssystemet för att möta industrins behov samt utveckling av infrastruktur och nybyggnationer.

Men man ser också att det kan vara en del i att tillhandahålla attraktiva arbetsplatser för distansarbetare inom staten och för att locka till sig specialistkompetenser och stärka närvaron från myndigheter som skulle behövas på orten. Genom att ingå i en större kontext och nätverk med andra samverkanshubbar runt om i landet kan också kunskapsdelning och spridning skalas. En stark önskan och behov om en ökad fysisk närvaro av samtliga myndigheter efterfrågas, då utvecklingen sker snabbt och majoriteten av kontakterna idag sker mot Stockholm. Utredningar skulle exempelvis med fördel kunna förläggas geografiskt till någon av orterna.

En möjlig konstellation för drift av dessa hubbar är kommun, region och Länsstyrelsen i ett konsortium, i samarbete med fastighetsbolag och befintliga coworkingaktörer på respektive ort.

De centrala nyckelorganisationerna för uppbyggnaden av nya samverkanshubbar är kommunerna, regionerna och länsstyrelserna. De sitter tillsammans på den lokala viljan, det regionala utvecklingsansvaret och samordningsansvaret för myndigheter i respektive län. Utöver dessa har många organisationers närvaro framkommit som extra relevanta, som t ex:

Samtliga lärosäten, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Energimyndigheten, Migrationsverket, Svenska kraftnät, Skolverket, Tillväxtverket, Vinnova, Viable cities-nätverket, Rise mfl.

För samtliga orter är uppstartssträckan för etablering relativt kort. En samverkanshubb kan finnas etablerad på 3-6 månader om viljan finns. Den avgörande tidskritiska aspekten, som riskerar att ta lång tid, är att hitta en eller flera driftsaktörer som kan gå in med en basfinansiering för att starta igång verksamheten.

Orterna har också olika förutsättningar utifrån hur brådskande en etablering upplevs vara:

- I Skellefteå finns ett stort behov av snabb och effektiv samverkan, här finns engagemang hos samtliga parter, kommun, region och länsstyrelse samt även från näringslivet. Vår bedömning är att aktörer omgående skulle kunna mobiliseras för att starta en samverkanshubb.

- Luleå spelar en viktig roll som central nod för etableringar i hela Norrbotten och vill ta en sammanhållande position för samverkanshubbar i hela regionen. Ett enormt stort engagemang finns från kommun, länsstyrelse samt från regionen genom projektet North Sweden Green Deal.
- Boden är en liten kommun med stora utmaningar. Här har offentlig sektor nedmonterats under lång tid, men med en snabb tillväxt är Boden i stort behov av hjälp utifrån. Även här finns en vilja från samtliga aktörer samt en färdig lokal, men med fördel skulle samverkanshubbar behöva etableras i både Luleå och Boden, som mer och mer samverkar över kommungränserna. Idag bedöms underlaget av anställda i offentlig sektor för litet i Boden för att kunna skapa en välfungerande och aktiv samverkanshubb, men skulle kunna nyttjas för myndigheter som vill finnas representerade på orten, som t ex arbetsförmedlingen.
- I Umeå finns ett stort engagemang och en stor vilja bland de myndigheter och näringslivsaktörer som vi samtalat med. Behovet är stort och man ser stor nytta och flera funktioner som skulle inrymmas i en samverkanshubb. Ytterligare diskussioner skulle behöva föras med kommun och region för att utreda engagemang och vilja att stå som driftspart. Länsstyrelsen menar att Umeå inte är prioriterat ur deras perspektiv.

REKOMMENDATIONER

Utifrån de intervjuer och workshops som vi genomfört under förstudien rekommenderar vi följande nästa steg:

- Vår bedömning är att det finns både en efterfrågan och ett behov. Det bör därför tilldelas resurser för att vidare i fördjupade samtal undersöka möjligheten att etablera samverkanshubbar i Norr- och Västerbotten.
 - Etablera kontakt och upprätta en dialog med kommunerna, regionerna och Länsstyrelserna i respektive län och ort för att utarbeta ett nästa steg tillsammans .
 - Ge förutsättningar till uppstart genom etableringsstöd
 - Säkerställ att platserna är neutrala, enkla att ta sig till, har resurser för facilitering, processtöd och värdskap och är i anslutning till befintliga miljöer för näringslivet, t ex befintliga coworkinghubbar.
 - Det finns en tydlig önskan om att hitta samarbeten och bygga relationer på nationell nivå men även mellan orterna kopplade till den gröna omställningen, så att satsa på digitala samverkansstrukturer parallellt med fysiska rekommenderas.
 - Mörkertalet är stort kring distansarbetare inom offentlig sektor, men de växer i antal. Detta bör utredas av förslagsvis Arbetsgivarverket eller annan lämplig aktör för att ge stöd till ytterligare etableringar av samverkanshubbar på olika platser.
- Stötta etablering av hubbar på de platser där man uttrycker vilja och engagemang. Varje hubb kommer i första hand stödja samverkan inom dess närområde, dvs i sin stad. Vi ser inte att en utpekad centralnod för hela området skulle tillföra mervärde till helheten, snarare är risken det motsatta. Vår bedömning är att etableringar i Skellefteå och Luleå kan påbörjas omedelbart; att Boden har ett stort behov, men skulle behöva en etablering i Luleå för att fungera optimalt och att förutsättningar kring ägarskapet behöver utredas vidare i Umeå. Samtliga orter uttrycker behov av en samverkanshubb.
 - Vinnova alt Tillväxtverket bör ha ett nationellt ansvar för förvaltningen av konceptet medan den operativa driften med fördel bör kan drivas på lokal nivå av kommun, region och Länsstyrelse. I förvaltningen av konceptet innefattas det nationella nätverket av samverkanshubbar, digitala plattformar för kommunikation inom och mellan samverkanshubbarna, ansvar för koncept- och metodutveckling, varumärke och extern kommunikation samt stöd vid uppstart av nya samverkanshubbar.

BAKGRUND

I Paris-avtalet som trädde i kraft 2016 tecknades en global överenskommelse om att hålla den globala uppvärmningen långt under 2 grader celcius och att sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Näringslivet hade sedan länge redan planlagt stora förändringar i produktion för att ställa om mot mer miljömässig hållbarhet och nya aktörer var i uppstart. För Sveriges del planlades en stor del av de nya investeringarna i den gröna omställningen till Norr- och Västerbotten för att kunna tillgodose energibehovet. Northvoltetableringen i Skellefteå tillkännagavs under hösten 2017 och har sedan dess satt Skellefteå i en helt annan situation med snabba utbyggnader av bostäder och välfärd samtidigt som tusentals personer ska utbildas för att möta kompetensförsörjningen.

Länsstyrelsen i Västerbotten skrev i rapporten "Statlig närvaro och service i Västerbotten 2022":

"En snabb samhällsomvandling efter trettio år av befolkningsminskning kräver samordning med stöd från staten. Staten behöver samordnat stödja utvecklingen för att bostäder, infrastruktur och service i samhällen snabbt kan utvecklas och möta behoven. Statens närvaro i den regionala tillväxtpolitiken får en ökad betydelse."

Och i Länsstyrelsen i Norrbottens rapport "Statlig närvaro och service i Norrbotten 2022" kan vi läsa:

"Staten, genom dess myndigheter, behöver finnas med i ett större lokalt sammanhang för att tillsammans med övriga länsaktörer arbeta för Norrbottens bästa. Detta gäller för såväl planerings- och beslutsförmåga som länets samlade förmåga till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet."

1000 miljarder sek ska investeras i länen och man räknar med ca 100 000 nya invånare.

För att kunna möta den gröna omställningen och den samhällsomställning som följer i spåren därefter behöver vi inom offentlig sektor hitta nya, mer produktiva, effektiva och innovativa sätt, att arbeta på.

I denna förstudie har vi tittat på behoven och förutsättningarna för etablering av nya innovativa samverkanshubbar för att stötta den samhällsomvandling som sker i Norr- och Västerbotten. Genom möten med representanter från både näringsliv och offentlig sektor har vi skapat oss en bild av engagemang, behov och möjligheter på orterna Umeå, Skellefteå, Luleå och Boden. Vi har även fått ta del av tankar kring Gällivare/Kiruna som inkluderas i rapporten.

Med vår bakgrund i Samverket har vi utgått från det pilotprojekt och koncept som där tagits fram i diskussionerna. Samverket är Sveriges första coworking och innovationshubb för offentlig sektor och därför just nu den enda erfarenheten som finns av att driva den typen av samverkanshubb.

METOD

Förstudien har helt utgått från en kvalitativ ansats och bygger på intervjuer och samtal både digitalt och fysiskt på plats på de fyra orter som inkluderas i studien: Umeå, Skellefteå, Luleå och Boden.

Genom projektet har vi haft löpande kontakt med Vinnova som också haft gjort ett inledande arbete och som tidigt satte oss i kontakt med regeringens tillsatta utredare Peter Larsson, Eva Nordström samt Sveriges riksarkitekt Helena Bjarnegård. Valet av orterna Umeå, Skellefteå, Luleå och Boden utgick ifrån den input vi fick i dessa intervjuer samt pågående aktiviteter och förändringsbehov på dessa orter i Norr- och Västerbotten.

Därefter gjorde vi en noggrann analys för att identifiera representanter från kommun, region, myndigheter, näringsliv, fastighetsägare/ coworkingaktörer på samtliga orter. Fysiska möten planerades in under vecka 43 för dem som hade möjlighet, i andra fall digitala möten. Under vecka 43 spenderade vi ca en hel dag i möten på respektive ort. Totalt har närmare 100 personer omfattats av de samtal och workshops som arrangerats och vi har därmed lyckats samla en bred bild av de olika behoven och intressen kring etablering av nya innovativa hubbar. Vi har genomfört separata workshoppar för offentlig sektor samt näringslivet för att inhämta specifika behov och intressen från dessa, samt för att kunna ha en så öppen och transparent dialog som möjligt.

Vi har även haft dialog med olika fastighetsägare samt befintliga coworking aktörer för att se på olika möjliga fysiska lokaler på respektive ort. I båda regionerna och länen har vi träffat representanter från kommuner, regioner samt de bägge landshövdingarna.

Avgränsningar

Vi har utgått ifrån konceptet Samverket där Offentlig sektor samt kommunalt och regionalt ägda bolag står i fokus vid etablering av samverkanshubbar. Dock spelar näringslivet en avgörande roll och därför har också tankar lyfts där näringsliv har en aktiv roll i sammanhanget samt också möjlighet att sitta i anslutning. Urvalet av intervjupersoner har skett utifrån rekommendationer och kontakter. Många som fick frågan kunde inte närvara eller ta ett möte under projekttiden. Deltagarna på möten och i intervjuer har framförallt givit sin beskrivning av nuläget och själva valt vad de vill lyfta. Förstudien är inte vetenskaplig, utan snarare en sammanställning av mångas subjektiva bild av läget. teams, which according to research create more profitable companies, also benefit from meeting and developing in a more remote-friendly organisational culture.

GENERELLA IAKTTAGELSER

Vi har mött ett starkt engagemang på samtliga platser vi besökt, där behoven och intresset varit stort, vilket ger en tydlig indikation på att Samverket skulle fylla en viktig och avgörande funktion på alla fyra orter. Det är viktigt att skapa neutrala mötesplatser för offentlig sektor och näringsliv att samverka och hitta nya lösningar på. Även värdet, att skapa okomplicerade vägar in för att möta komplicerade myndigheter i tider som kräver snabba beslut och helt nya lösningar, lyftes på flera håll. Det räcker inte heller att bara tillhandahålla fysiska lokaler utan behövs både stöd i processen och i att facilitera dessa platser. Då platserna ska fungera som noder för att sprida lärande mellan organisationer, för att lösa dessa stora utmaningar, kräver det ett helt nytt horisontellt tänk. Det finns goda förutsättningar till lokaler på samtliga orter genom stora fastighetsbolags och befintliga coworking aktörers intressen.

Platserna behövs för att attrahera mer arbetskraft och underlätta flytt för familjer där Samverket kan ge förutsättning för anhöriga som arbetar både på distans och på plats inom offentlig sektor att få tillhörighet och en attraktiv arbetsplats. Det har även framkommit andra positiva synergier som att det skapar möjlighet att placera utredningar ute i landet istället för bara i Stockholm vilket skulle öka trovärdighet och möjligheter för mer geografisk förankring.

Just nu urholkas offentlig sektor då näringslivets behov på kompetenser och resurser driver en kannibalisering av arbetskraft på orterna, där välfärden ofta blir lidande.

Antalet anställda inom offentlig sektor som arbetar på distans från orterna är ett mörkertal, men upplevelsen är att det ökar snabbt. Under workshops med representanter från offentlig sektor har det också framkommit att Vinnova eller Tillväxtverket skulle passa som nationella förvaltare av konceptet. Argumenten är att de skulle fungera som en mer neutral part samtidigt som det skulle öka deras egna närvaro i hela Sverige och genom det också tillväxten och innovationskraften.

GENERELLA IAKTTAGELSER

Skillnader från det ursprungliga konceptet med Samverket

Specifikt på samtliga orter framkom behovet av att ha fler myndigheter fysiskt representerade - så som t ex Skolverket, Boverket, Energimyndigheten, Vinnova mfl. Genom etablering av Samverket sker också ett möjliggörande för myndigheter att utlokalisera funktioner och personer till respektive ort för att tillse snabbare kommunikationsvägar och en större förståelse för orternas utmaningar och behov. Andra aktörer som nämnts som önskvärda på platserna är kommun, region, Länsstyrelsen, Migrationsverket, Skatteverket, Svenska kraftnät, Polisen, Trafikverket, Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan mfl.

Det har även framkommit en önskan om att ha möjlig placering även ute i de mindre kommunerna där produktionen av energi kommer att beläggas. Det finns en oro för att innovationskraft inte tas tillvara på och att lands- och glesbygd får betala det höga priset som producerer av energi som konsumeras i städerna. Region Västerbotten har inlett ett arbete med lokalisering av regionala hubbar där regions- och kommunanställda kan arbeta från närmre sina hem. Liknande hubbnätverk finns idag i Jämtland. En möjlig ihopkoppling av dessa regionala hubbar och Samverket är en idé att undersöka vidare för etableringsaktörer för Samverket.

I samtliga län och regioner har man visat intresse från Länsstyrelse, Region och kommun för en möjlig väg kan vara att tillsammans drifva dessa hubbar.

UMEÅ

Umeå är universitetsstad sedan 1965, vilket har satt sin prägel på staden. I år firar Umeå 400 år under tesen "400 år av tjafs". Vid årskiftet 2021/2022 hade Umeå 130 997 invånare och antalet invånare ökade med 773 personer under 2021. Umeå har från många håll pekats ut som ett logistiknav där olika satsningar på etableringar inom logistik under konceptet "Northern Access". Kustläget och nya infrastruktursatsningar på t ex Norrbotniabanan sätter Umeå i en nyckelposition för andra industrisatsningar i Norr.

UNDERLAG

Organisationer som deltagit i förstudien: Umeå kommun, Umeå universitet, Region Västerbotten, Rise, Försäkringskassan, Polisen, NOA, Baltic gruppen, Great Hub, Esam hållbarhetskonsulter (fastighetsnätverk), Umeå energi, Länsstyrelsen i Västerbotten och Viable Cities

Antalet myndigheter i Umeå: 36 st

Antalet myndighetsanställda i Umeå: 7 595 st

Antalet anställda inom kommun: 13 525 st

Antalet anställda inom Region Västerbotten (totalt): 9 725 st

“Mycket av det som borde hända i Skellefteå händer i Umeå.”



BEHOV OFFENTLIG SEKTOR

Inom offentlig sektor ser man en stor påverkan inom framförallt välfärdsyrken där anställda slutar till förmån för högre löner inom industrin. För Umeå handlar det om att behålla kompetensen på orten. I stor utsträckning är upplevelsen att det är svårt att behålla studenterna efter avslutade studier och att risken för en braindrain i norra Sverige är stor. Framförallt saknas arbetstillfällen och traineeprogram inom vissa områden, som t ex humaniora. Där ser man stor potential i distansarbete och att skapa attraktiva arbetsplatser för att möta behovet av att vara en attraktiv arbetsgivare. Bilden av norra Sverige lyfts också som en viktig del att arbeta med.

Man ser också stora behov av dessa Samverkanshubbar för att stärka det förebyggande arbetet kring organiserad brottslighet där Umeå som logistiknav är en viktig placeringssort.

Vidare framkommer det från Region och Länsstyrelse att man också ser ett större behov på andra platser som exempelvis Skellefteå. De ser även gärna mer satsningar i landsbygds- och glesbygdskommuner där energiproduktionen kommer byggas ut kraftigt kommande år. Det betyder dock inte att Umeå är uteslutet, andra aktörer har tydligt visat intresse och behov av en Samverkanshubb i Umeå.

På grund av bristande samverkan mellan kommunala bolag har det också tidigare diskuterats en etablering av ett samverkanshus i Umeå.

“Vi vill inte tävla, norra Sverige är inte en och samma klump. Samverket behövs på alla orter!”

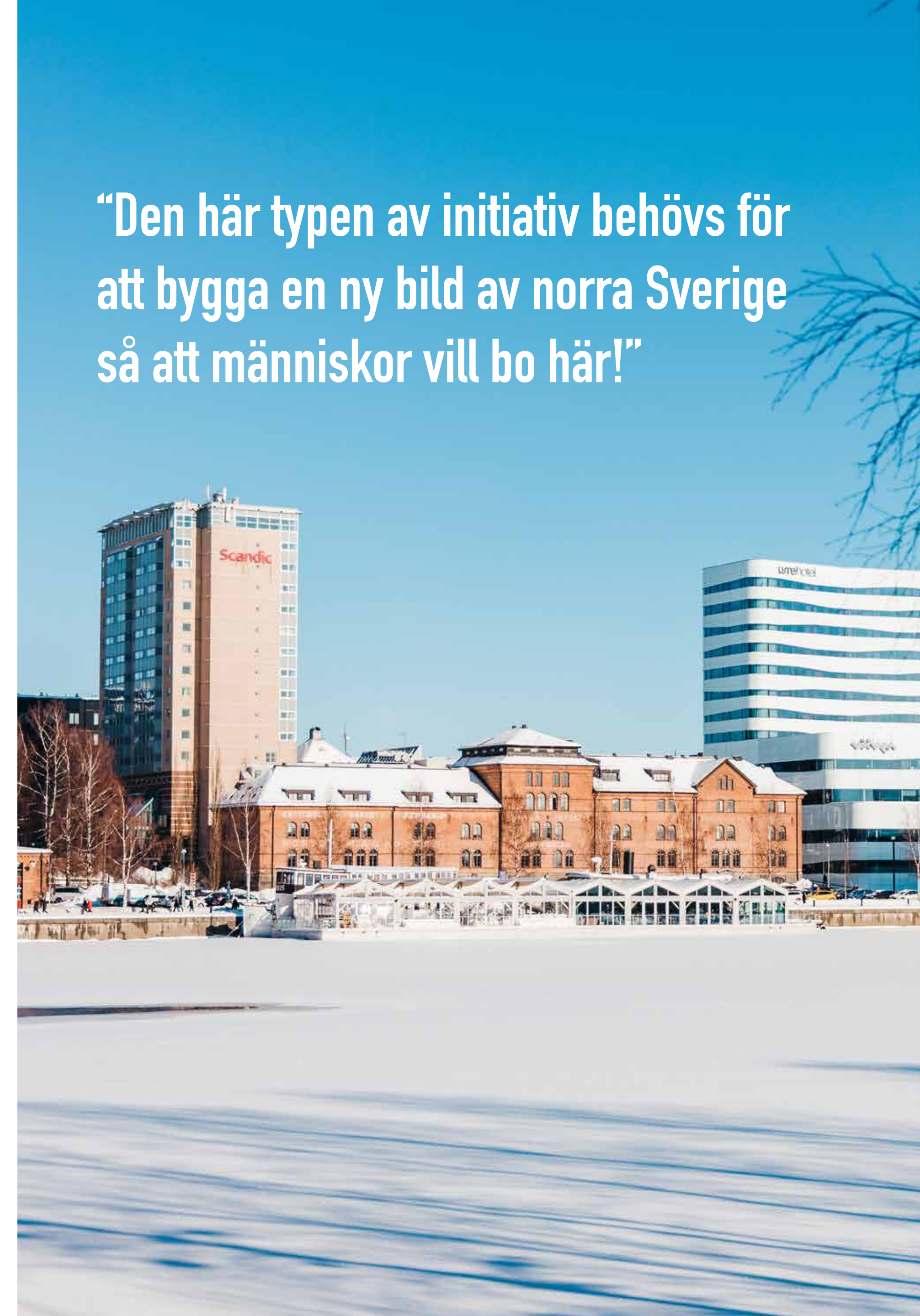


BEHOV NÄRINGSLIVET

Från näringslivets sida ser man att det finns ett stort behov, både för startups och väletablerade företag för en mer samlad offentlig sektor med snabba ingångar. Många av de projekt som upphandlas går ut på att lista ut vad vi kan behöva imorgon och upphandlingar från offentlig sektor når inte alltid ut till dem som är bäst lämpade. Att koppla ihop människor som idag sitter på lösningar kring samhällsproblem inom näringslivet med representanter för offentlig sektor skulle kunna underlätta och stimulera den gröna omställningen. Samverket i sin nuvarande form är viktig och behövs i Umeå, men med en närmare koppling och interaktion med näringslivet, genom t ex gemensamma events och utbildningstillfällen. Det kan bli en plats som fungerar som dörröppnare för att få en ökad förståelse för sakfrågor, utmaningar och lösningar.

Samverket kan skapa nya samverkansytor och nätverk i olika former och bygga vidare på den goda samverkansanda som redan råder i stan. Utifrån en geografisk placering så diskuterades kopplingar till campus, men den övergripande åsikten var att cityläge behövs för att få till en attraktiv plats med egen dragningskraft och en kontrast till medlemmarnas "vanliga" arbetsplats samt även för att få till en nära koppling till näringslivet.

“Den här typen av initiativ behövs för att bygga en ny bild av norra Sverige så att människor vill bo här!”



MÖJLIGHETER / ANALYS

LOKAL: Olika lokaler finns att tillgå. I samtal med Baltic gruppen och Great hub lyftes möjligheter till en lokal på ca 250-300 kvm i direkt anslutning till Great hub med möjlighet till samnyttjande av mötes- och konferensrum, men med en egen sluten del för offentlig sektor. Det fanns även andra lokaler i stadskärnan i nära anslutning till Great hub på plan 2 i Swedbankhuset.

BEDÖMNING AV VILJA OCH ENGAGEMANG: Engagemanget kring en samverkanshubb är generellt väldigt högt hos samtliga som vi intervjuat. Man ser ett stort behov av en samverkansyta och också att få en samlingspunkt för redan pågående projekt och initiativ. Dock uttrycktes att det skulle kunna vara svårt att hitta aktörer som vill drifta en samverkanshubb. Ur Länsstyrelsens perspektiv lyftes att man såg ett stort behov av en samverkanshubb i Skellefteå och i övriga kommuner, men att Umeå i förhållande till de andra kommunernas behov inte primärt prioriteras av dem. Länsstyrelsen lyfter specifikt behovet av att etablera denna typ av insatser i gles- och landsbygdskommuner, vilket gör det intressant att titta vidare på hur regionala hubbnätverk kan kopplas på ett nätverk av samverkanshubbar. Att koppla ihop ett Samverket i Umeå med Region Västerbottens regionala hubbnätverk skulle kunna skapa ytterligare synergieffekter och spridning av kunskap mellan olika platser i länet.

TIDPLAN: Utifrån ovan givna lokaler är tidplanen 6-8 månader för iordningsställande av lokaler.



“Alla de samarbeten som redan finns borde på ett eller annat sätt inrymmas inom ramen för Samverket.”

SKELLEFTEÅ

Skellefteå är platsen där industrietableringarna, och samhällsomvandlingen i dess kölvatten, har kommit klart längst. Northvolt har gjort avtryck och drivit på utvecklingen av nya sätt att jobba med utbildningar och kompetensförsörjning och räknar med att anställa 100 personer per månad framåt. Staden hade vid årsskiftet 21/22 73 393 invånare, vilket är en ökning med 533 personer från året innan. Prognoserna för hur många invånare staden kommer att ha 2030 ändrar sig snabbt och ligger nu runt 90-95 000 vilket innebär en enorm befolkningstillväxt som beräknas ta fart på riktigt under 2022. Utmaningarna ligger i att attrahera så många nya människor till staden, och att skapa förutsättningar för ett bra liv. Det strategiska arbetet har dock pågått samlat under lång tid vilket det nyligen invigda kulturhuset Sara är ett manifest över. Den statliga närvaron är dock låg i förhållande till de komplexa samhällsutmaningar man behöver hantera.

UNDERLAG

Organisationer som deltagit i förstudien: Skellefteå kommun, Region Västerbotten, Skellefteå kraft, Skogsstyrelsen, Skellefteå Science City, Diös, Länsstyrelsen, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Migrationsverket, Northvolt, Polisen, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Luleå tekniska universitet, Länsstyrelsens i Västerbotten, IVL Svenska Miljöinstitutet, Domstolsverket, Optisk mätteknik AB och House Be.

Antalet myndighetsanställda i Skellefteå: 909 st

Antalet anställda inom kommun: 7 122 st

Antalet anställda inom Region Västerbotten (totalt): 9 725 st



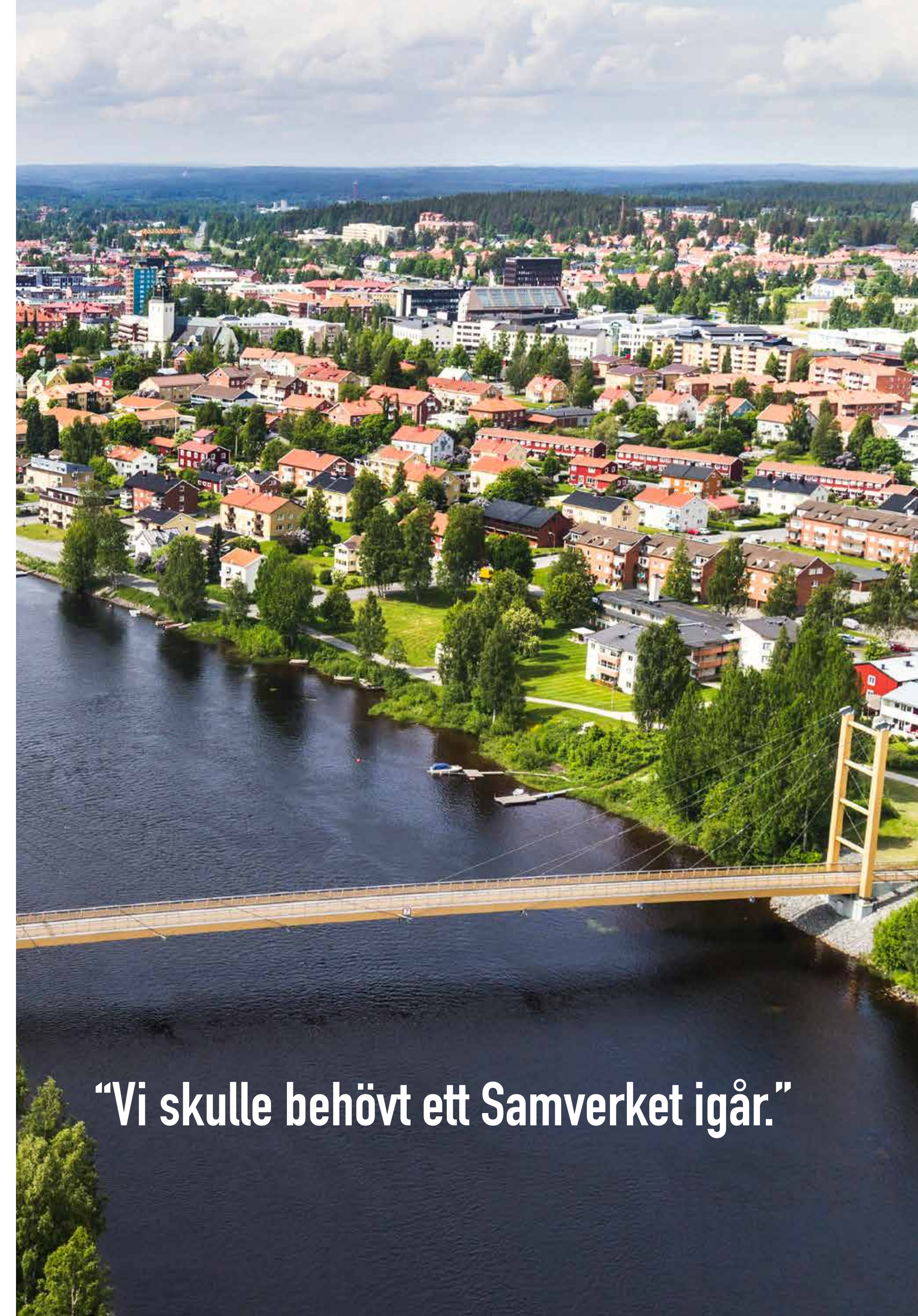
BEHOV OFFENTLIG SEKTOR

Från offentlig sektor lyfter man behovet av att samverka på nya sätt och att fler som inte normalt samverkar behöver göra det nu för att nå utveckling och inte minst korsbefruktning. Flera uttrycker att man pratar mycket om samverkan och att göra tillsammans men att det är svårt att få till kraften att faktiskt göra. Man lyfter vikten av en yta där man träffas över myndighetsgränserna och att det vore en stor uppsida att kunna träffas utanför mötesrummen, där specifika frågor behandlas, för att bygga nya kontakter och nätverk, bryta mönster och nyttja allas förmågor på ett mer effektivt sätt.

Många saknar ingångar i myndigheter och andra offentliga organisationer som de vet att de borde och behöver samverka med. Man saknar också dialogen och närvaron av ett flertal myndigheter som har en central roll i omställningen, såsom Trafikverket och Energimyndigheten.

En fråga som lyfts är möjligheten till mer flexibla kontor för mindre myndigheter och små enheter där man ser möjligheter med att samlokalisera sig, och gärna tillsammans med en samverkanshubb.

Skellefteå kommunkoncern initierade för tre år sedan programmet Sustainable Skellefteå som syftar till bättre samverkan mellan förvaltningar och kommunkoncernbolag, samt externa parter där det behövs. Samverkan där fungerar bra och skulle kunna fungera som en grund till en samverkanshubb, som man ändå ser ett stort behov av.



“Vi skulle behövt ett Samverket igår.”

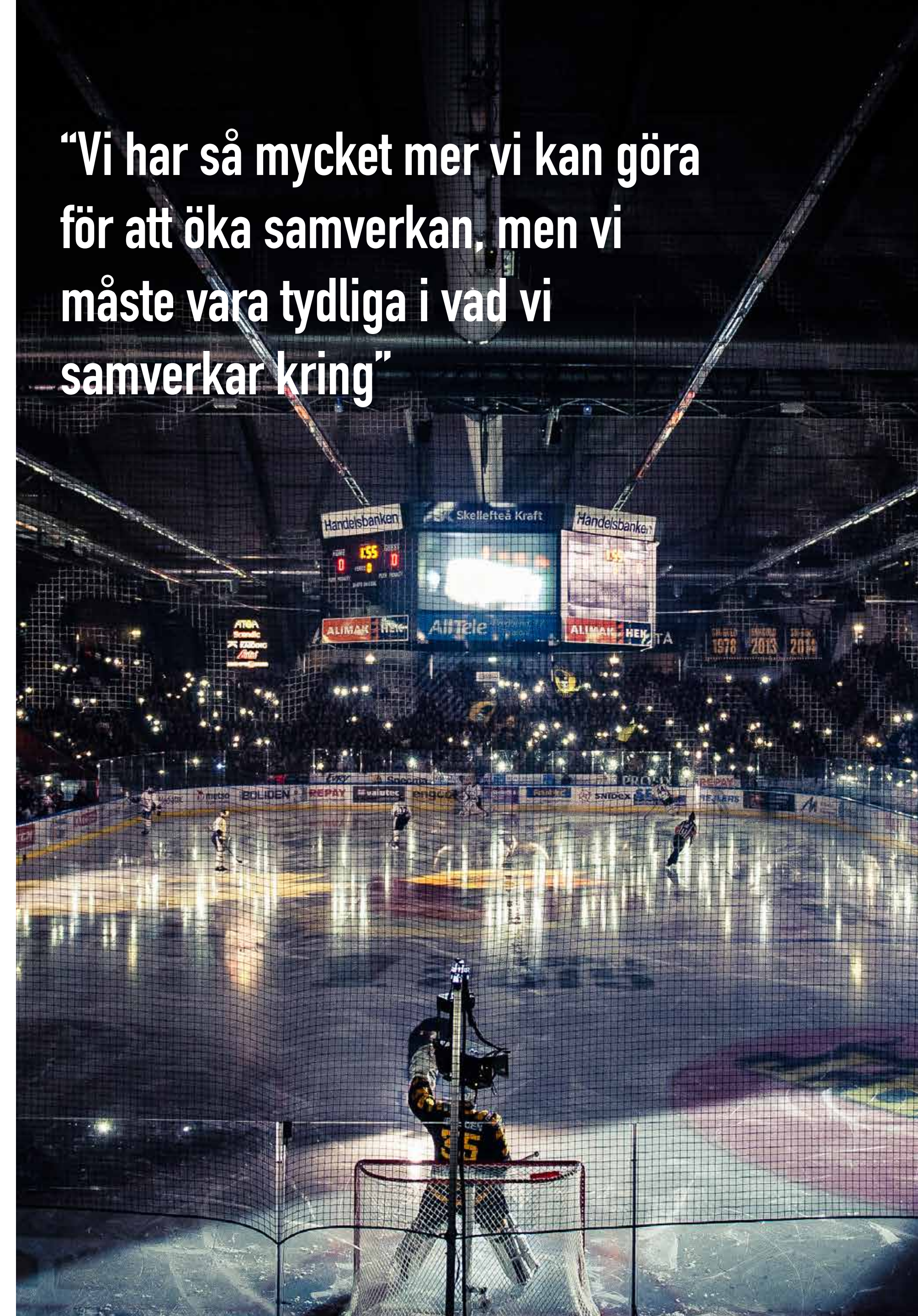
BEHOV NÄRINGSLIVET

Näringslivsrepresentanterna uttrycker ett starkt behov av en bättre samverkan, och menar att den är på en låg nivå idag. De uttrycker då inte bara samverkan mellan offentliga aktörer utan framför allt mellan näringslivet och offentlig sektor, och mellan städerna i de båda länen. Olikheter i kultur och historia sätter käppar i samhällsutvecklingen och en tydligare gemensam vision efterfrågas. Man lyfter också att närvaron från de regionala aktörerna, som Region Västerbotten och Länsstyrelsen, är väldigt begränsad i Skellefteå och man efterfrågar en bättre balans.

En återkommande punkt som lyfts är vikten av det gemensamma samtalet där näringslivet kan få enklare tillgång till offentlig sektor och där offentlig sektor kan få en större förståelse för näringslivet. Man vill se att (och hur) kunskapen och inspirationen och utmaningarna från näringslivet kommer upp till offentlig sektor, och ser gärna ett samverkanskoncept där man hela tiden bjuder in näringslivet för input.

Man uttrycker en stor potential i gruppen distansarbetare inom offentlig sektor och menar att kompetensförsörjningen skulle kunna underlättas ifall denna grupp skulle växa.

“Vi har så mycket mer vi kan göra för att öka samverkan, men vi måste vara tydliga i vad vi samverkar kring”



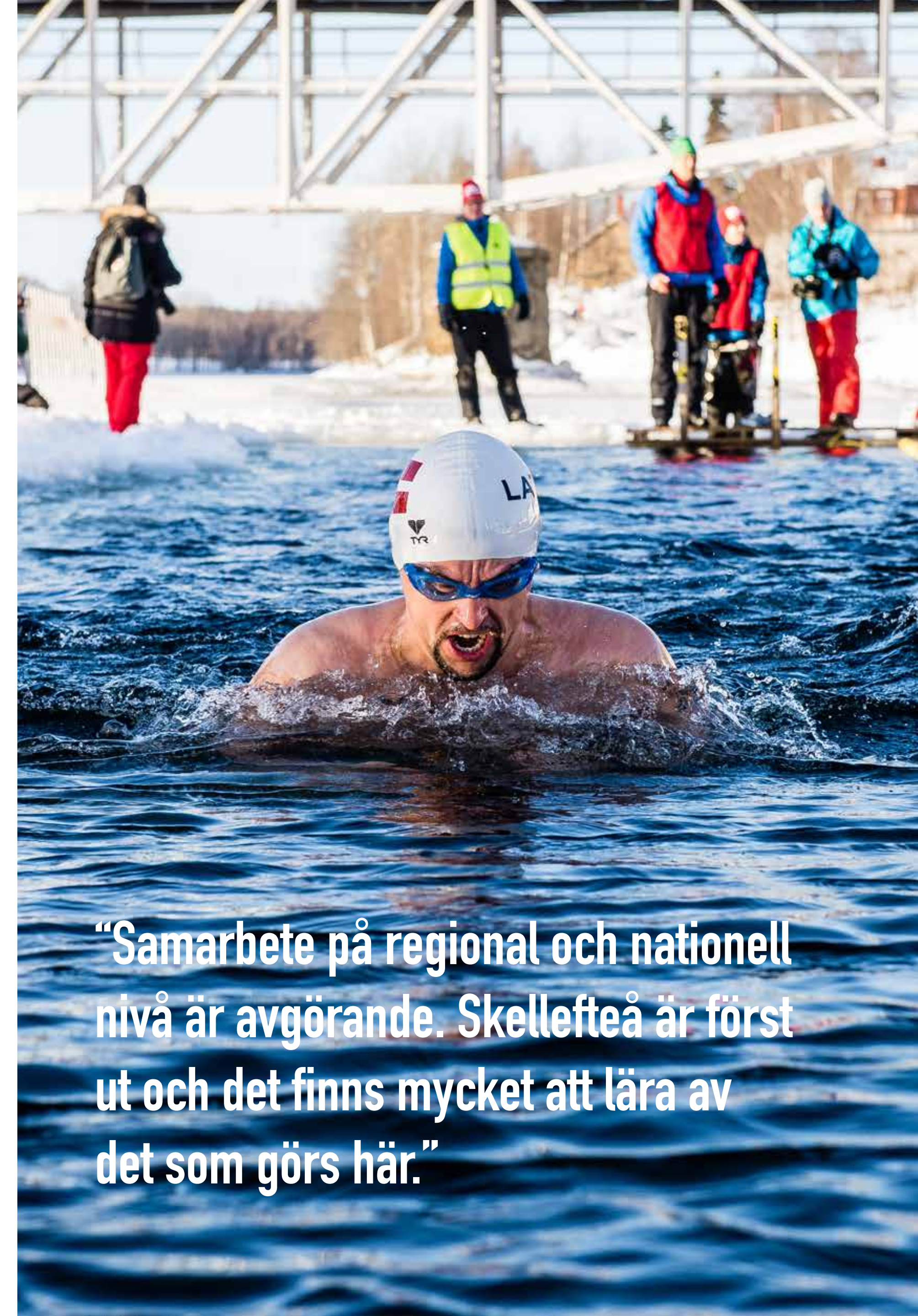
MÖJLIGHETER / ANALYS

LOKAL: Det finns möjlighet till snabb etablering i lokaler hos House Be vilket skulle sätta Samverket i ett centralt och önskat läge. Det skulle också öppna för nära dialog med näringslivet och möjlighet till gemensamma event. Diös har varit aktiva i dialogen och det kan tänkas finnas fler lokaler som skulle passa för syftet.

BEDÖMNING AV VILJA OCH ENGAGEMANG: Skellefteå visade ett enormt starkt engagemang både under vårt besök och i de förmöten vi hade. Det finns en tydlig medvetenhet om att man behöver samverka mer och bättre än vad man hittills gjort och man uttrycker att Samverket skulle ge mycket bättre förutsättningar för att lyckas i praktiken. Man skulle helst sett att ett Samverket startade igår, ju snabbare desto bättre.

En av Skellefteås styrkor är att det redan finns ett myndighetsnätverk idag som samlar 16 myndigheter. Dock träffas medlemmarna relativt sällan och nätverket saknar ett sammanhållet ledarskap/facilitering. Både lokalfrågan och drifts- och ägarskapsfrågan behandlades under vårt besök och det finns tydliga vägar fram och en handlingskraft, inte minst från kommunledningen.

TIDPLAN: Skulle man välja att etablera en hubb i House Bes lokaler så kan det gå på ett par månader. Lokalerna behöver anpassas till viss del och möbleras. Vi bedömer även att ägarskap skulle kunna vara på plats relativt snabbt.



“Samarbete på regional och nationell nivå är avgörande. Skellefteå är först ut och det finns mycket att lära av det som görs här.”

LULEÅ

Vid ingången i 2022 hade Luleå en befolkning på 78 867 invånare, efter en befolkningsökning på 318 personer under 2021. Fram till 2031 förväntas en befolkningsökning med 8308 luleåbor. Luleå har ett universitet med 19 000 studenter med forskning kring bland annat vätgas och rymdteknik. En av de större industrisatsningar som görs i Luleå offentliggjordes under våren 2022 och är LKABs satsning på fossilfri utvinning av sällsynta jordartsmetaller och fosfor ur restprodukter från gruvindustrin. LKAB har sedan tidigare sitt huvudkontor i Luleå. En annan stor satsning är Hybrit som är ett gemensamt initiativ från SSAB, LKAB och Vattenfall på vätgasreducerat koldioxidfritt stål som väntas starta fullskalig produktion 2030. För att möta industrins väntade efterfrågan på fossilfri energi expanderar även Luleå Energi och bygger bland annat en ny mottagningsstation. Stora infrastruktursatsningar finns också med i den nationella planen som Malmporten, förbättringar på Malmbanan, Norrbottenbanan, Botnia Link H2, Luleå hamn som viktiga delar i infrastrukturen.

UNDERLAG

Organisationer som deltagit i förstudien: Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten, Luleå kommun, Rise, Piteå Science Park, DIGG, Diös, North Sweden green deal, LTU, Vinnova, T22 Coworking. EFS-rådet, Tillväxtverket

Antalet myndigheter i Luleå: 31 st

Antalet myndighetsanställda i Luleå: 4 900 st

Antalet anställda inom kommun: 6 062 st

Antalet anställda inom Region Norrbotten (totalt): ca 7 000 st

“Idag kannibaliserar vi på varandra.”



BEHOV OFFENTLIG SEKTOR

Det framkom tydligt att den gröna omställningen kräver mycket av alla på flera områden vilket kräver nytänk och modet att våga samarbeta. Samtidigt lyfts svårigheten i att lyckas tänka nytt i befintliga fyrkantiga strukturer och att det finns behov av stöd i kulturbyggande, metoder och en koordinerad samverkan på en naturlig och gränsöverskridande mötesplats. En knypunkt för kommunikation, lärande och nätverksbyggande regionalt där mindre aktörer kan dra lärdom och växa tillsammans med andra större mer etablerade men även genom nationell samverkan med andra "samverkanshubbar" runt om i landet..

Vidare lyfts vikten av att korta ledtider för den gröna omställningen, bostads- och samhällsbyggandet och den sociala utvecklingen. Alla aktörer behöver vara här för att kunna skapa det nya tillsammans. Samtidigt är det viktigt att kunna behålla och locka hit kompetensen och säkerställa att offentlig sektor är en attraktiv arbetsgivare. Det behövs 60 000 fler invånare till Norrbotten och kompetensförsörjningen är en stor utmaning.. "Idag kannabaliserar vi på varandra".

Det framkom även att en hubb skulle stödja offentlig sektor i befintliga uppdrag, hitta nya behov, digitaliseringen och skapa stärkt nyttorealiserings men även underlätta för distansarbetare att uppfylla policys om 50 % närvaro på kontoret.

Man saknar även närvaro från flera myndigheter och vill underlätta för fler att kunna vara på plats som Boverket, Svenska kraftnät etc Vidare skulle det kunna vara en bas för utredningar, filial till (regeringskansliet) så att man som utredare kan vara och bo här.



“Vi lyckas inte i våra fyrkantiga strukturer, vi måste vara mer inkluderande och skapa en plats för gränsöverskridande samverkan”


BEHOV NÄRINGSLIVET

Upplevelsen är att man inte riktigt fått insikten av det akuta behovet än men samtidigt sker det många nya större etableringar i infrastrukturen som tex hamnområdet och många nya aktörer är på väg in som tex Svenska kraftnät som etablerar nytt kontor centralt i anslutning till coworking aktören T22..

Flera stora myndigheter och stora näringslivsaktörer finns redan etablerade i Luleå och på sikt kommer man växa ihop allt starkare med Boden som idag har mycket mer action på gång än i Luleå som är senare på bollen. Det finns ingen naturlig mötesplats idag vilket behövs för att kunna se helheten och för att kunna ta möten centralt i stan där alla enkelt kan ta sig till och från.

Av de stora investeringar som nämns så kommer majoriteten av dessa att landa i Norrbotten. Man lyfter därför behovet som otroligt stort och ser sig själva som en naturlig nod med en centralt belägen plats i hela området för etableringar från Skellefteå till Kiruna. Det är stora investeringar och etableringar på så många håll samtidigt i Norrbotten och det finns en stor efterfrågan på ökad myndighetsnärvaro och samverkan på såväl nationell, regional som lokal nivå. Frågor som kommer upp är allt från vägar, transporter, innovativa lösningar, energiförsörjning, elnät, bostäder, attraktiva livsmiljöer, kriminalitet, kompetensförsörjning och flaskhalsar kring transformationsstationer.

Man lyfter fram den komplexa utmaningen och behovet av nya lösningar för att nå ända fram. Sverige är beroende av att Norrbotten arbetar fram lösningar som svarar upp mot de möjligheter som de gröna etableringarna och investeringarna ger för att nå miljömålen. En etablering av Samverket i Luleå är därför både nödvändig och önskvärd.



“Detta är ingen one-man-show. Det behövs ett stort tillsammansarbete, en ökad närvaro av myndigheter och möjlighet till koncept och plats för att gemensamt arbeta fram den gröna omställningen.”

MÖJLIGHETER / ANALYS

LOKAL: Möjliga lokaler som framkom i dialogen är bla Vetenskapens hus som ligger centralt belägen med stora ytor för samverkan och kreativt arbete men även lokaler i direkt anslutning till existerande coworking aktören T22 där även Svenska kraftnät kommer flytta in.

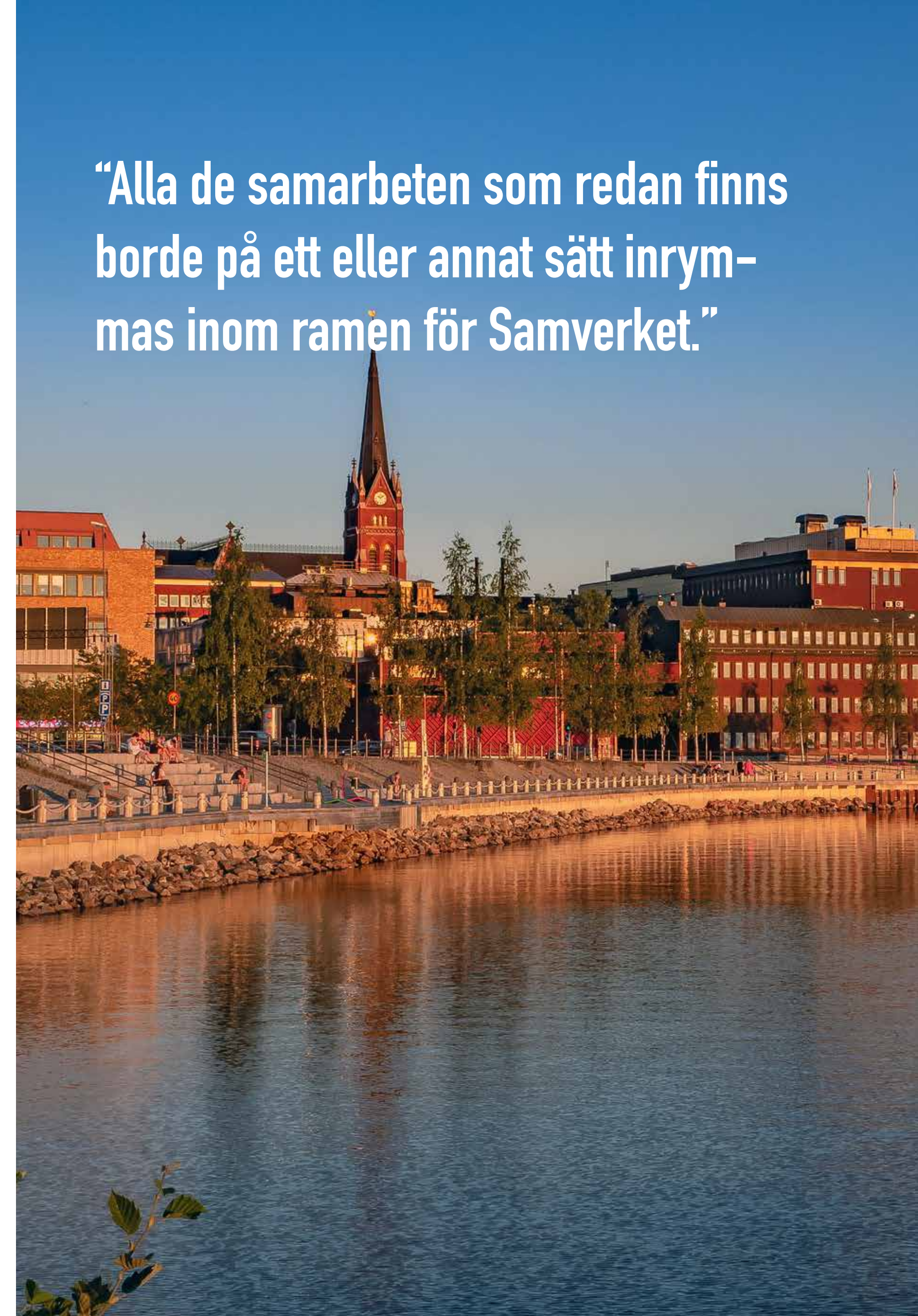
BEDÖMNING AV VILJA OCH ENGAGEMANG: Det fanns ett enormt stort engagemang där redan region, kommun och Länsstyrelsen tydligt signalerat intresse att stödja en etablering. Vidare framkom vikten i att det hålls ihop med Boden och att universitetet och forskningen spelar en viktig roll. Luleå var dessutom med och ansökte om etablering av dessa hubbar i Vinnovas första utlysning vilket tydligt visar på intresse, behov och vilja. Viktigt att inte heller glömma de regionala behovet av hubbar dvs erbjuda arbetsplatser för offentligt anställda.

Luleå, precis som Umeå, har ett behov av att behålla studenter och knyta dem närmre arbetsmarknaden.

Det finns redan flera etablerade samarbeten som alla skulle kunna bidra till en samverkanshubb och även vara stora vinnare på att det fanns en som tex. Rådet för hållbara städer, Klimatkontraktet, AGON nätverk grön omställning, Kompetensrådet, North Sweden Green Deal, Trippel F, T25 bolagen.

TIDPLAN: Det skulle gå att flytta in redan i morgon i T22 lokaler men nya lokaler är på gång att färdigställas och lediga lokaler kommer finnas i direkt anslutning om behovet och intresset finns.

“Alla de samarbeten som redan finns borde på ett eller annat sätt inrymmas inom ramen för Samverket.”



BODEN

Boden är en stad på 28 000 invånare som framförallt varit känd historiskt som regementsstad som sedan 2005 utgörs av Norrbottens regemente och Artilleriregementet. I och med etableringen av H2 Green Steel har dock fokus allt mer förflyttats mot industrialisering och den gröna omställningen. Man beräknar att Boden år 2030 kommer att ha 5 000 fler invånare. H2 Green Steel producerar grönt stål med integrerad vätgasproduktion. Boden har länge jobbat strategiskt med landsbygdsutveckling men har under senaste åren fokuserat på näringslivsutveckling, vilket gett goda resultat. Idag rankas Boden högst av de städer som rapporten innefattar i Svenskt näringslivs näringslivsbarometer med en förflyttning från 270:e plats 2013 till 44:e plats i Sverige 2022.

UNDERLAG

Organisationer som deltagit i förstudien: H2 Green Steel, Boden kommun, Boden Business Park.

Antalet myndighetsanställda i Luleå: 1 699 st

Antalet anställda inom kommun: 2 207 st

Antalet anställda inom Region Norrbotten (totalt): ca 7 000 st



“Vi har vanligtvis 2 detaljplaner samtidigt. Nu har vi 25.”

BEHOV

Boden kommun har fyra stycken egna utvecklingsnoder utplacerade i kommunen som kan utföra enklare tjänster för medborgarna, dessa drivs idag av ekonomiska föreningar. Boden är precis i uppstarten av H2 Green Steels etablering där man precis inlett markpreparering. Man uttrycker ett stort behov av intern samverkan men även hjälp och stöd utifrån då en stor del av medarbetarna på kommunen är under hög belastning. Många lärdomar tas från Skellefteå som ligger före i etableringsfasen.

Bodens närhet till Luleå lyfts som en styrka där man gärna ser sig själva som en region. Det är viktigt att det inte blir rivalitet mellan städerna, men samtidigt tänker man mest på sin egen stad. Samverket skulle stärka gränsöverskridande samverkan och möjliggöra en neutral plats och miljö för delning av resurser till exempel. Många myndigheter har under de senaste åren monterat ned sin verksamhet i Boden, däribland Skatteverket, Arbetsförmedling och Försäkringskassan. Andra myndigheter kan vara på väg att etableras, till exempel Energimyndigheten.

I en liten kommun blir det svårt att förhålla sig till en större etablering då skatteintäkterna inte ökar i samma takt som investeringar sker. Samtidigt följer andra effekter som kriminalitet osv i spåren av stora investeringar, vilket då behöver hanteras utan tillräckliga resurser. Då behövs smartare och nya arbetssätt, som Samverket.

An aerial photograph of a town in winter, with snow covering the ground and rooftops. In the background, a large industrial facility with several tall chimneys emitting smoke is visible against a clear blue sky. The town consists of various residential and commercial buildings, some with red roofs and others with white or grey facades. The overall scene is a mix of urban development and industrial activity in a cold climate.

“Vi behöver samverkan och är i behov av hjälp.”

MÖJLIGHETER / ANALYS

LOKAL: Det finns idag möjlighet att etablera en samverkanshubb i Boden Business Parks lokaler. Flera förespråkar just placeringen i parken på grund av närheten till Luleå och då många aktörer som är en viktig del av samhällsombildningen, såsom H2 Green Steel, Boden Gamecamp, och kommunen själva finns på plats. Stadskärnan skulle dock gynnas av att förlägga en hubb där, och de (många) etableringar som planeras i och runt Boden är utspridda åt alla håll.

BEDÖMNING AV VILJA OCH ENGAGEMANG: Viljan att Samverka och hitta nya vägar för att kunna hantera sina utmaningar framåt är tydlig. Det finns en stark handlingskraft i Boden, likt den i Skellefteå, och en känsla av att man är själva i det här. Varken regionen eller Länsstyrelsen har kontor i Boden och många myndigheter har lagt ner sin verksamhet de senaste åren även om vissa nu börjar att återvända. Länsstyrelsen pekar på Boden som prioriterade, regionen är positiv och kommunen är mycket engagerad. Utmaningen sitter i en ansträngd kommunbudget där resursbrist redan idag skapar stora flaskhalsar för etableringarna.

TIDPLAN: En etablering i Boden skulle kunna ske snabbt då lokaler skulle kunna iordningställas i princip direkt om man väljer att förlägga en hubb i Boden Business Park. Om man skulle förlägga den i stadskärnan tar det betydligt längre tid då de befintliga och tillgängliga lokalerna skulle behöva relativt omfattande renoweringar.



“Viktigt att det inte blir rivalitet mellan städerna men samtidigt så tänker vi bara på våra egna städer.”

OM SAMVERKET

OM SAMVERKET

Samverket är ett Vinnova-finansierat tvåårigt projekt i syfte att skapa ett nationellt koncept för coworking och innovationshubbar för offentlig sektor i Sverige. Projektägare är Länsstyrelsen i Jämtland och Gomoron Östersund AB, Vasakronan och Niklas Huss AB är projektparter. Inom ramen för projektet drivs två coworkinghubbar som prototyper, en i Stockholm och en i Östersund. Medlemmar är myndigheter, kommuner, regioner och kommunalt och regionalt ägda bolag. Konceptet är förankrat i forskningsteorier kring relationsbyggande och psykologisk trygghet som genomsyrar såväl design av miljöerna som medlems- och affärsmodell.

På Samverket plockar vi av oss våra roller och titlar för att istället fokusera på behoven och utmaningar. På ett öppet, inkluderande och nyfiket sätt delar vi med oss av våra kunskaper, utbyter erfarenheter och expertkunskap, bygger nya relationer och innoverar för framtidens behov och komplexa samhällsutmaningar. Det är neutrala arenor där offentligt anställda kan mötas utanför befintliga uppdrag och processer.

Det finns inget facit för hur detta ska se ut, och just därför experimenterar och designar vi framtidens coworking för offentlig verksamhet tillsammans, för att slutligen komma fram till ett koncept som fungerar i hela landet. Projektet har också två olika följeforskningsprojekt kopplade till sig och under hela projektperioden görs både kvalitativa och kvantitativa studier på såväl medlemmarnas upplevelse av Samverket som dess reella nytta. www.samverket.se

FORSKNINGEN BAKOM SAMVERKET

Platserna är utvecklade för att ge stöd till interaktion och lärande mellan människor och organisationer. Genom olika metoder, processer, ritualer och design som utgår ifrån forskning och egna erfarenheter så utvecklar vi nya innovativa miljöer som bygger på tillit och förtroende.

Konceptet kring Samverket utgår från olika forskningsteorier kring hur vi människor bygger relationer. Teorin kring **tunna och starka band** (Granovetter, 1973) beskriver olika typer av relationer vi ingår i. Starka band har vi till de som är oss närmast, vår familj, bästa vänner och närmaste kollegor. Tunna band definieras som de som vi känner på avstånd, vi kanske vet deras förnamn, är kompisars kompisar och de skulle förmodligen svara om vi skickade dem ett mail. Det är från våra tunna band vi får vårt nästa jobb, nya idéer och serendipitet. Våra tunna band är vårt nätverk och det överlappas ofta med dem som är oss närmast, våra starka band, och vi får tillgång till varandras nätverk. När våra medlemmar vistas på Samverket bygger de upp nya tunna band med nya människor i andra organisationer som de också då också berikar sina närmaste kollegors nätverk med. De blir så kallade "Boundary spanners" och fungerar som broar mellan och inom organisationen.

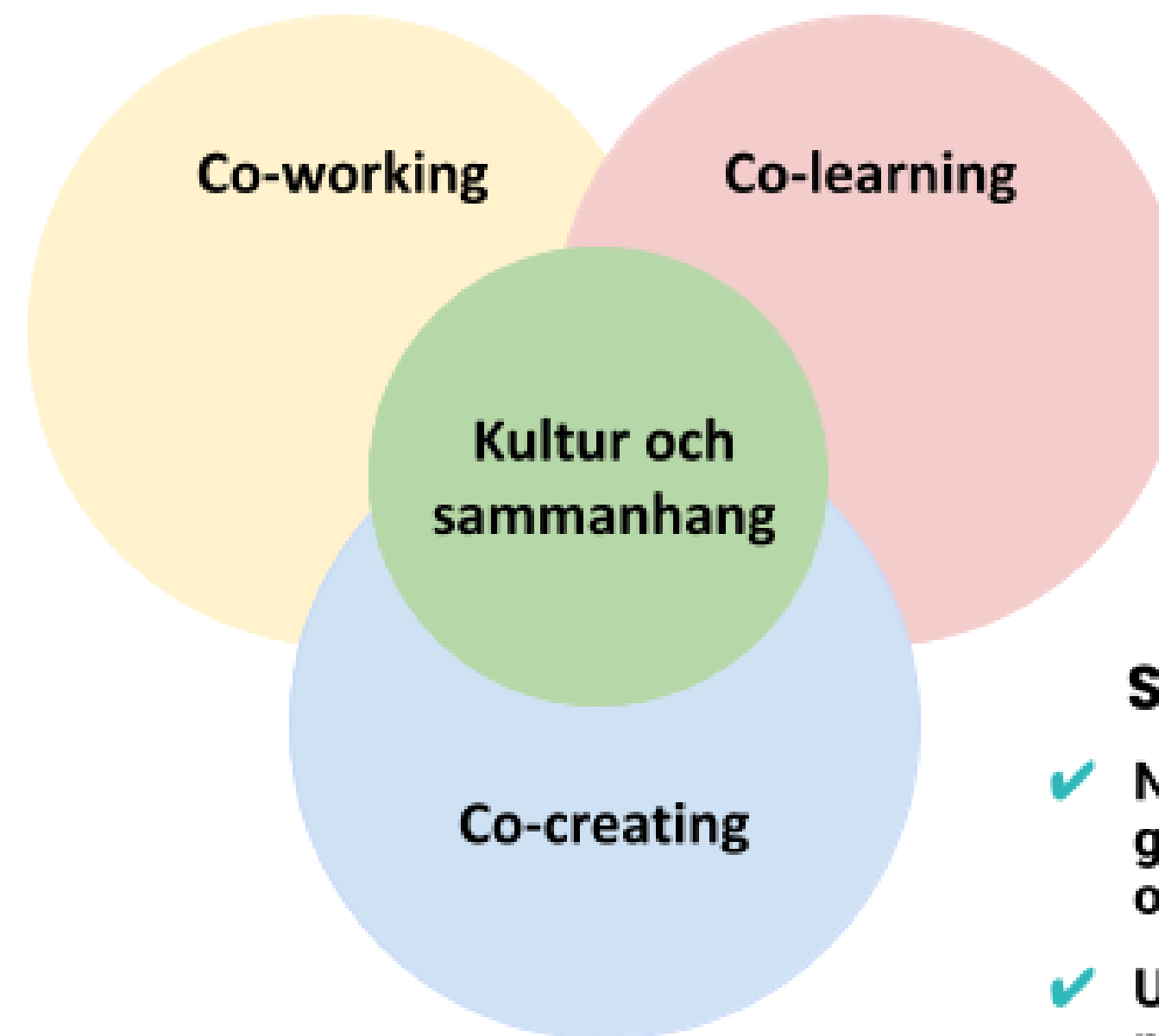
Teorin om **den tredje platsen** (Oldenburg, 1989) beskriver hemmet som den första platsen, arbetet som den andra och den tredje platsen är dit man går om man själv får välja. Enligt teorin behöver en tredje plats uppfylla sju kriterier:

Den ska vara en neutral, jämställd, tillgänglig och anpassad plats, den huvudsakliga aktiviteten är samtal, ha stamgäster, en låg profil med avspänd stämning och vara ett hem utanför hemmet. Samverket är utformat i enlighet med samtliga kriterier vilket både legat till grund för design av lokalerna som utformning av affärsmodellen med individuella medlemskap.

Five ways of wellbeing utgår från vad som bygger starka relationer och välbefinnande hos människor. Dessa är: Känna tillhörighet (connect), vara aktiv (be active), att ge (give), vara uppmärksam, reflektera (take notice) och ett fortsatt lärande (keep learning). **SCARF modellen** handlar om **Status** i relation till andra, att ge **Förutsägbarhet** (Certainty), **Autonomi** en känsla av självständighet och valmöjlighet, **Samhörighet** (Relatedness) en känsla av trygghet och tillhörighet, **Rättvisa** (Fairness) en uppfattning om rättvisa.

SAMVERKETS BYGGSTENAR

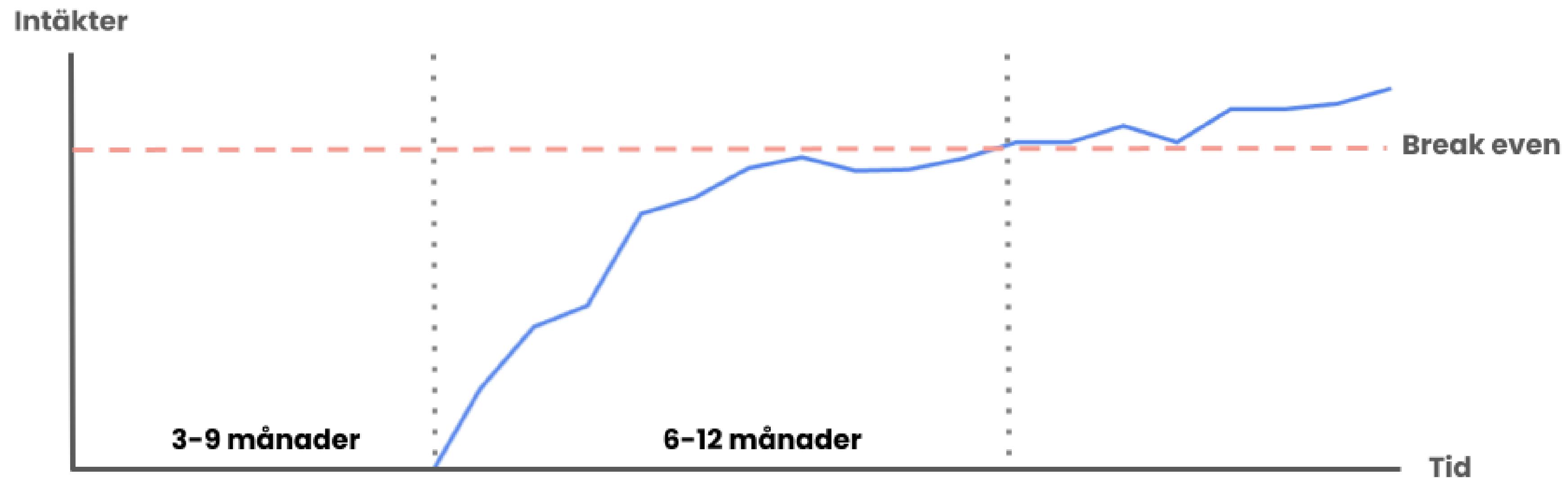
- Gemenskap**
- ✓ Socialt kapital inom det offentliga
 - ✓ Tredje arbetsplatsen, men även första och andra
 - ✓ Ökad möjlighet till ett mer flexibelt arbetsliv



- Lärande**
- ✓ Kollektiv intelligens och lärande inom offentlig sektor
 - ✓ Gemensam omvärldsbevakning
 - ✓ Utbildning

- Samskapande**
- ✓ Nya lösningar på våra gemensamma organisations- och samhällsutmaningar
 - ✓ Utforska och utveckla lösningar på det som idag hamnar i mellanrummet

ETABLERING AV NYA HUBBAR



Fas 1. Förberedelser

*Kostnader för personal
och eventuella
lokalinvesteringar*

Fas 2. Uppstart

*Personalintensivt.
Lokalkostnader och
driftsmedel.*

Fas 3. Drift

*Personalintensivt.
Lokalkostnader och
driftsmedel.*

Fas 1 och 2 kräver likviditet alternativt projekt-/uppstartsstöd

TACK TILL...

...alla deltagare på workshops och i intervjuer i Umeå, Skellefteå, Luleå och Boden.
Till Vinnova för finansiering, stöd och support i arbetet och till regeringens utredare
Peter Larsson och Eva Nordström.



NIKLAS HUSS AB

GOMORRON

ÖSTERSUND